

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄԵՆԿ

Տարեկան գինը 10 բուբլի, կես տարվանը 6 բուբլի:
Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյան խմբագրատան մէջ:

Օտարազգաբաշխը դիմում են ուղղակի
Тифлисс. Редакция «Менк»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և առաւօրեայ օրերէն):

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լիզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ԲՈՎԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տնտեսական ինքիք:—Ներքին ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ:
Համակ խմբագրին: Նամակ խմբագրին: Ներքին լու-
րեր:—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Արտաքին լու-
րեր:—ԽՈՒՆ ԼՈՒՐԵՐ:—ՀԵՌԱՅԻՄՆԵՐ:—ՅԱՅ-
ՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Կալո-
մայի Գոն-ժուանը:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Թէև, ինչպէս երեկվայ համարում յիշված
էր, հանքերը առհասարակ, ուրիշ արդիւ-
նաբերութիւնների հետ համեմատած, մեծ
շահեր են խոստանում, բայց կովկասի պէս
մի երկրի մէջ, ուր հանքային գործը միայն
ծագում է, հարկ է գոչուլութեամբ ընտրու-
թիւն անել բովագործելի հանքերի մէջ:
Այդ ընտրութիւնը վերաբերվում է ոչ միայն
հանքի հարուստ լինելուն, այլ և ժամանակին
յարմար մետաղների մշակութեանը: Ամեն
երկրում հանքային գործը սկսվել է և սկսվում
է առաւել թանգազին, աղին և մետաղների
բովագործութիւնը: Միայն առաւել ուշ
լըջան յառաջացնում է այնպիսի մետաղ-
ների բովագործութիւնը, ինչպէս պղինձը և
մանուսնը երկաթը, որք աղին և մետաղներ
չեն համարվում: Ուստիստանի հանքային բա-
ժիններում, օրինակի համար Աւրալի լեռ-
ներում կամ Միբրիի այլ և այլ մասերում
նախ ուշադրութիւն դարձվեցաւ ոսկու և
արծաթի մշակութեան վրա, իսկ միայն աւելի
ուշ սկսեցին թէ պղինձի, թէ երկաթի հան-
քեր բովագործել և այժմ այդ երկու մե-
տաղներն են Աւրալի արդիւնահանութեան
գլխաւոր աղբիւրը: Եւ աւելի ուշ գոր-
ւացման աստիճանն է, երբ համեմատաբար
աղքատ հանքերիցն են օգուտ քաղում և
մշակութեան մեթոդները այն կատարելա-
գործութեանն են հասնում որ և աղքատ
հանքերը առաւել արդիւնք են տալիս քան

թէ նրանց բովագործութիւնը ծախքեր է
պահանջում: Կովկասը իսկապէս դեռ չէ
ձեռնարկել իր հանքային հարստութիւն-
ները մշակելուն և այդ գործի յաջողութիւնը
պահանջում է, որ նրան կանոնաւոր, բնական
ընթացք արդի: Հանքային գործը սպանել
կը նշանակէր, եթէ մենք այժմ կովկասում
բոլոր ֆինացած հանքերը մի կողմ թողած,
սկսէինք արդիւնագործութեան այդ նոր
ճիւղը գործնով, որ երկաթի բովագործու-
թեան վրա կենտրոնաւորելնք մեր աշխատան-
քը, դրան նաւերէնք մեր կապիտալները: Եր-
կաթը արժանի մի մետաղ է, որովհետև բա-
ւական տարածված է ամբողջ երկրա-
գնդի վրա և կովկասի երկաթը չէր
կարող մրցել (գոնեաւ առ ժամանակ) ուրիշ
երկրների մէջ պատրաստած այդ նիւթի
հետ, ուրեմն ոչ թէ օգուտներ կը տար մեր
երկրին նրա բովագործելը, այլ գուցէ և
ֆինաց: Մենք, տեղացիներս, այս նիւթի այն-
քան պահանջ չունենք, որ ինքներս մեր սե-
փական արդիւնաբերածը սպառէինք, մենք
չունենք գործարաններ, որոնց մէջ կարողա-
նայինք երկաթի գործիքներ, իրեղեններ
պատրաստել, երկաթը ուրեմն պիտի վաճա-
ռահանվի և առաջին ժամանակ թանգ
նստելով, անհնարին է որ կարողանար
մրցել ուրիշ երկրներին հում երկաթի հետ,
պիտի գուցէ առաւել արժանի ծախքեր քան
նստել է նոյն ինքն բովագործութիւնը, ար-
դիւնաբերողը փոխանակ օգուտի ֆինաց կը
կրէր:

Ուրեմն երկաթի հանքերը դեռ առժա-
մանակ հանգիստ թողնենք, նրանց հերթն
էլ կը գայ: Կովկասը ունի այլ հանքեր, որք
առաւել օգուտներ են խոստանում: Ար-
ծաթի, կոբալտի, արծնաքարի, գուցէ ոսկու,
անագի, գառնիկի, նիկէլի հանքերն են օրինա-
կի համար, որոնց վրա պիտի ուշադրութիւն
դարձնվի, դոցանից յետոյ անուշադիր թող-
նելու չեն կապարի, ցինկի, պղինձի հան-

քերը: Վերջապէս բացի մետաղական նիւթի-
րից կովկասը ունի ծծումբ, օզոկերիտ, քա-
րածուխ, զանազան աղեր, որոնք ամենքն էլ
վաղ կամ ուշ արդիւնահանութեան առար-
կայ կարող են դառնալ և պէտք է դառ-
նան:

Այս յոգութիւնը շրջանակից դուրս է ցրց
տար, թէ ինչ տեղերում և ինչ նշաններով
պիտի որոնել այդ բոլոր նիւթերը, նոյնպէս
պէտք է արդիւնահանութեան այս բոլոր պի-
տանի միներալական, հանքային նիւթերը,
մեր համոզմունքը այն է միայն, որ ժամա-
նակն արդէն հասել է մեր երկրի այս բնու-
կան հարստութիւններից օգուտ քաղել, մա-
նուսնը որ, քանի գնում է, մեր երկրի վա-
ճառականութիւնը ընկնում է, գործարանա-
կան զարգացումն դեռ ծագած չէ, երկ-
րագործութիւնը և սակաւաթիւ արուեստ-
ները բաւականացուցիչ չեն ազգաբնակու-
թիւնը զբաղեցնել և կերակրել, իսկ պա-
հանքային, քանի գնում է, աւելանում են,
երկրի վերջին միջոցները սպառվում են չը
լրացվելով ներքին աշխատանքի արդիւնքով
և սպառվում են ազգաբնակութիւնը աղ-
քատութեան դուռը հասցնելու: Մի գոր-
մանայի տեսարան կարող է մեզ ներկայաց-
նել Կովկասը եթէ շուտով չը օժտվի ներ-
հարուստ երկրի մէջ նստած, մենք կարող
ենք վերջին աղքատութեանը հասնել և
այն էլ լոկ անհոգութիւնից, անհեռաւորու-
թիւնից, իսկ անելու վախից:

Սթափվեք—ժամանակ է, եթէ ոչ կարող
է ուշ լինել:

Ա. Արծրունի

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 5 օգոստոսի

Ի թիւս շատ այցելուների ևս ևս բաղդ ունե-
ցայ տեսնել երիտաւորը հայ նկարիչ պ. Գ. Բա-

ԿԱԼՕՄԵԱՅԻ ԴՕՆ-ԺՈՒԱՆԸ

Վերջապէս, նա դուրս է գալիս: Եւ ասում եմ
նրան, ևս չը կամեցայ խանգարել քեզ, բարե-
կամ, բայց դու մոռացար, որ իմ տանն ևս զբա-
ղում է:—Նա դողդողաց և նրա ձայնը դողդո-
ղում էր:—Արա ինձ հետ, ինչ որ կամենում ես:
—Ինչ պէտք է անեմ քեզ հետ: Միթէ դու չես
խմանում, թէ ինչ բան է պատու: Մեզ անհրա-
ժեշտ է միմեանց բաւականութիւն տալ գիտակնե-
րով:—Եւ ասնորոշներից լուսաւորեցին նրա ճանա-
պարհը, յետոյ գնացի լեռն Բաղդաշի մօտ և ինչո-
րեցի նրան լինել իմ կողմից վկայ մենամարտու-
թեան ժամանակ: Նա տխուր կերպով ժպտաց:—
Իսկապէս դու յիմարութիւն է, ասաց նա, բայց բո-
լորը առաւօտեան կարգի կը դրվի: Ինձ բաւական
նստելու կը պատահուի, եթէ այս գիշեր կը
կարգաս, թէ ինչ է դրած այդ թերթիկների մէջ:
—Եւ կարդացի թերթիկները: Եւ ինչու համար
կամենում էի կուռել: Եւ մենամարտութեան
հրաւեր կարդացի իմ կնոջ սիրտին, բայց, իսկա-
պէս, դա ոչինչ միտք չունէր: Եւ իրաւունք չու-
նէի այդ անելու: Եւ գիտէի, որ ես ինքս մեղա-
ւոր եմ, բայց պատու:—Ինչ կասէք դրան: Այ-
ստեամենայնիւ այստեղ ոչինչ միտք չը կար: Եւ
հաւատացած էի, որ նրա գնալը չէր կարող
դիպել ինձ: Տասն և հինգ քայլ հեռաւորութեան

չինջաղանի մի նկարը: Կա ներկայացնում է Գե-
ղամայ լիճը, որի ալիքները մեզմ կերպով ծփծփ-
փալով, կարծես խաղում են գիշերային հովիւի
հետ: Գիշերավառ լուսինը իր տամուկ շողբերով
ողողում է պղտոր ամպերը, որոնք կուտակվել
են նրա շուրջը և սպառնում են ծածկել նորա
ղէկը: Լուսնի լոյսը գողցես շամանաղ մազ-
վում է հորիզոնի վրա և ցոլանում է ջրի հազարա-
ւոր զանգուրների մէջ: Հեռու նշմարվում են
առկայծաւ ատոցներ: Գիշերը իր թևերը տարա-
ծել է բնութեան վրա: Բայց սա այն դիմակաւ
գիշերներից չէ, երբ բնաստեղծը ջինջ լուսնին
նայելով պարտիզում կրգում է անհոգ կերպով և
բանական սէրը, ոչ, այլ մի այնպիսի գիշեր է,
երբ մարդ մոռանում է սիրային դուարի զգաց-
մունքները և ընկնում լուրջ խորհրդածութեան
մէջ, երբ տխուր տրամադրութեան տակ յուզված
յիշում է սրտին մօտ ամենաբաղդը հայրենի-
քը և թախծալից մի հառաչ է արձակում: Լճի
վրա հեռուն ձգվում է ստուերամած Անանայ
կղզին, որի վրա աղօտ կերպով նկատվում է
վանքը: Ջրի երեսին թևած ուրուագծի նման
նկարվում է մի նաւակ: Հարաւային կողմում լճի
ջուրը ոռոգում է մի բլրի ժայռոտ ամբիւր, որոնք
անմրցով դիտում են իրանց կերպարանքը մա-
քուր ջրի մէջ, և որոց մօտ վառվում է ձկնորս-
ների գիշերային խաղիկ կրակը: Միւս կողմ, դե-
պի արևմուտք տեսնվում են խրճիթներ, որոց
մէկ-երկուսի լուսամուտներից ճրագի լոյսը կար-
միր դոյնով դուրս է ճառագայթում: Խրճիթների
մօտ աթարների կոյտերը եղիպտական բուրգերի
նման բարձր ի դուռն կանգնած դիտում են: Եւ
նախան պարզութիւնն ու խաղաղութիւնը մի
քաղցր ներդաշնակութիւն են կազմում լճի խոր-
հրաւոր տեսքի հետ:

Այդ պատկերը հիացնելու չափ աղոց ինձ
վրա, մանաւանդ որ կեանքիս մէջ առաջին ան-
գամ բաղդ ունեցայ տեսնել մեր հայրենիքի ան-
կիւններից մէկը հարստար նկարչի ձեռքով ողի ա-
ռած անշունչ պատատի վրա: Այս բոլոր քաղց-
րութիւնը հրճանքով պիտի յիշեմ պ. Բաղդաշի
ղանի յիշատակի հետ, որը առաջինս եղաւ իր
վրձները նուրբող մեր հայրենիքի աչքաթիւղ արած
և մոռացված տեղերն ի լոյս ածելու, թէև այն-
տեղ ևս արեն ու լուսինը, սարերն ու ձորերը
նոյնքան գեղեցիկ են, որքան օտար երկրներինը:
Պ. Բաղդաշի սենեակ մտնողը մի տեսակ

—Մեր տանը թաղաւորում էր խաղաղութիւն,—
չարունակեց իմ պարտը:—Երեկաները արդէն
սկսել էին վազվզել, և,—հաւատում էք ինձ,—
հիմա ևս սիրում էի նրանց: Եւ սիրում էի երե-
խաներին, որովհետև կիսն նոյնպէս սիրում էր
նրանց: Երեկն ինձ այնպէս էր թուում, որ մեր
սէրը մարմնացել է և թէ նա վազվզում է, խա-
ղում է, և ծիծաղում է մեր շուրջը պտրտվելով,
և իմ սրտում կատարվում էր մի ինչ-որ ան-
հասկանալի բան: Ուրիշ անգամ սկսում էի չա-
րանալ, պահանջում էի, որ երեխաները կամ
միայն ինձ սիրէին, կամ սիրէին ինձ աւելի քան
թէ իրանց մօրը: Եւ վեր էի առնում նրանց ձեռ-
քերի վրա, երբ նստած էի լինում բուխարու
մօտ, ստիպում էի նրանց ձիւ նման հեծնել
ծնկերի վրա, պատում էի նրանց զանազան
առանքներ, ինչպէս ամեն մի որտեղ գիտեմ պատ-
մել: Բայց ինչ որ աւելի նշանաւոր էր... ական
գուր գիտեմ—կիսն ունեցաւ երրորդ երեխայ,
աղջիկ,—որիւն տղամարդից: Կուր չէք հաւատալ,
թէ որքան նման էր նա կնոջս, իսկ և իսկ կիսն
էր: Ահաաստեղ ասում են, թէ աղջիկը նման է
լինում հօրը, իսկ տղան մօրը: Մեզ մօտ հակա-
ռակն էր պատահել: Մեծ որդին յիշեցնում էր
իր պապին, երկրորդը մինչև անգամ չը գիտեմ
թէ ում նման էր դուրս եկել, շատ հաւանական
է, դուրս էր հանվել մի որ և ինչ բռնանք: Եր-
կուսն էլ նման չէին իրանց մօրը, միայն աղջիկը,
այդ ուրիշ երեխան, իսկ և իսկ մայրն էր: Ար-

բերկրութիւն է գրում, իր շուրջը տեսնելով փոխանակ անձանքի նկարները՝ հայրենական յիշատակներ, և հաւատալով համ, որ կը գայ ժամանակ, երբ մեր զեռահասակները այս անգին դուրսը կը ստանայ իր արժանաւոր պատկը:

Բայց այսպիսի գոյությունը նկարների թույլ նկարագրերն անելով և միայն մի խումբ մարդիկ տեսնելով՝ երկատարող նկարներ հասած չի լինի իր բաղձանքին: Պէտք է գտնել մի միջոց, որ ամեն մի հայ տեսնէ, որ հայն էլ ունի ձիրք և թէ իր երկիրը գուրկ չէ գեղադրական տեսարաններից: Բաւական է ինչքան մանուկների ուղևոր պրոտրեյներ ստանանների ու գոյությունը պատկերներով և մուտքները նոյա մէջ գեղատարական ճաշակը պէտք է այսպիսի պատեհ առիթներից օգուտ քաղել, չը պէտք է թողնել, որ սորա միայն մի երկուսի տեսնելով դարձ գաւառի, այլ աշխատել որ ամեն մի հայ ևս ունենայ զոգանից և հայ մանուկը փոխանակ ստանանների ու լոթիների թող մատաղ ձեռքը վարժեցնէ հայրենի յիշատակարանները դժգոհելով: Ես կարծեմ, որ մենք աւելի ուրախութեամբ Անիի աւերակները, Արարատի, Ախուրեանի տեսարաններով կը դարձարենք մեր սենեակները, քան թէ դանդաղ անձանքի տեսնելով պատկերներով: Բայցի դրանից հետո մնալով միայն ինքնապատկերներով, աշխարհապաշտներն և պատմութիւն ուսուցանելիս այսպիսի պատկերները մեծ դեր են կատարում մանկանց միտքը դարձացնելու համար: Քերեմն սորա ծառայում են և իրեն դարձ և՛ իրեն ճաշակ դարձացնող և իրեն մանկավարժական գործին նպաստող միջոցներ: Արդեօք չի գտնվի մի հայ որ բնակարանները պ. Բաշինգադեանից խնդրելով ուղարկէր Նյու-Երկ և իւրանկարներ արտատպելով բերէր և վաճառէր, որով թէ ինքը կը շահէր և թէ հասարակական գործին ծառայած կը լինէր:

Մուշեղ Մամիկոնեանց

ՆԱՄԱԿ ԽՊԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 16 օգոստոսի

Թէպէս սինոդը վայելում է աւելի բարձր իրաւունքներ քան մեր առաջնորդները, բայց երբ կաթողիկոսը սինոդականների համաձայնութեամբ ընտրում է թեմերի համար առաջնորդներ և նրանք հաստատվելով կառավարութիւնից ստանում են Պաշտենիս անունով օրինադրութիւն, այնուհետև առաջնորդի և սինոդի յարաբերութիւնները պարզ կերպով որոշվում են, այնուհետև իւրաքանչիւրը նոյնանից զիտէ իր իրաւունքները և ըստ այնմ վարվում են միմեանց հետ: Սա մի այնպիսի պարզ իրողութիւն է, որ սորա մասին խօսելը բոլորովին անելիք է: Եւ յիշատի, այս ձևով էին կառավարվում մեր բոլոր թեմերը մինչև ցայժմ: Իսկ այժմ մենք բոլորովին հակառակն ենք տեսնում: Հարկաւոր չէ հետև դնալ, տեսնենք թէ այժմեան սինոդականների և մեր նորընտիր առաջնորդի յարաբերութիւնները ինչ գրութեան մէջ են:

Գիտե՞ք զառաջ չէր եղած այն պատճառից, որ այն ժամանակ մեր միակ մտածածնքը իր մասին և իր վերջնականութեան մասին էր: Եւ այսպէս, ազնիւր հասկանում էր, որ ևս ասում եմ նրան, այստեղանկար, ինչ զիտուր է լինալիս արտայայտել, թէ որքան սիրում էր նա ինձ: Պատահում էր, երբ ես չափաւորութիւններ էի անում տղաների հետ, նա հազիւ լսելի ձայնով թողնում էր կը խնդրէր ակամջ գնելու իմ պատմութիւններին, կը քաշվէր մի միջին անկիւնում, կը թաղնվէր ավտոյի վրա, և ամենայն ուշադրութեամբ կը լսէր, իսկ աչքերը աչք միջոցին չարժանի կը վառվէին: Երբեմն ես այնպէս սաստիկ կը պոռայի նրա վրա, որ նա կը սոսկար: Երբ ես տանից դուրս էի գալիս, ես կանգնում էր և հետևից նայում էր իմ վրա: Երբ ես վերադառնում էի, նա ամենայն արագութեամբ վազում էր իմ առաջ—և իսկոյն, գրեթէ, վախճում էր իր քրքրութեամբ ստանկութիւնից: Մի անգամ մեծ տղաս ասաց, գուցէ արջը կը սպանէ հայրիկին, —նա դուրս թռաւ և իսկոյն արտասուք սկսեց թափել աչքերից: Ինչ ախպէս երեւաց, թէ ես տեսնում եմ իմ առջև կնոջ, թէ նա երկնոտ կերպով դրվում է ինձ և ներդողութիւն է խնդրում: Վերադառնալ, ես ասեցի աղջկան, եկ ինձ մօտ: —Ես լոյսորովին չառաւարում, փախաւ տեսնակից: Փոքր տղա դարձ և կանգնեց քանդակաւոր քանդակներից: Տղաներից ոչ մէկը և բնաւորութեամբ նման չէր ինձ: —Գուր կուգէի հրապան արձակել:

Երբ մենք հանդիպեցինք Արարատի և Երևանի միջև և եկեղեցւոյ մէջ լսեցինք նրա զեղեցիկ խոստովանութիւնը, հիացած և ուրախացած չափաւորութիւնները իսկոյն դրի անցկացնել մեր հետաւոր եղբայրակիցներին ուրախացնելու մարտի: Հիմա ի՞նչ է առաջնորդը, որքան ներում էին ժամանակը և հանդամանքները, սկսեց շատ բան կարգի բերել և յետոյ էլիք դարձաւ շատ խելացի կարգադրութիւններ տեսնել, բայց, բարձրագոյն, մեր առաջնորդի ձեռները շատ չուտով կարեցին, նուրան չարձաւ իրաւունքները չուտով լսելին: Պարզեմք: Սինոդը մոտենալով առաջնորդին տուած Պաշտենիս, տեսնել է ճշման գործը առաջնորդի վրա և արդեօք չէր նրա լարի ձեռք տուածներն ու գործունէութեանը: Փաստերով ապացուցելով մեր ասածը:

Առաջնորդը կամենալով Թիֆլիսի քահանայների նկատման գրութիւնը մասամբ ապահովել, ցանկացաւ նոյա թիւը քաշել: Սոյն նպատակով բարձր համարեց մի քանի անձին և Թիֆլիսի համար անարժան քահանայներն ուղարկել գաւառներ: Այդպիսի քահանայներից մէկն էլ Գրիգոր քահանայ Մանգալուցն էր:

Հայր Մանգալուցն հակառակվեցաւ առաջնորդի հրամանին և բողոքեց սինոդին և իր բողոքը արագացանկով հասարակութեանը: Նախքան փաստարանները ուղարկեց ինչմիտքին: Սինոդը, չը զիտեց ինչ հիման վրա, հրամայում է առաջնորդին հայր Մանգալուցին թողնել իր տեղը և նորան չը տեղափոխել: *

Սինոդի այս վարժույթը որքան էլ իրաւացի լինէր, այնու ամենայնիւ առաջնորդի ազգայնորդութեանը ստատիկութիւնը դարձ է աւելի: Այսօր ամբողջ Թիֆլիսը խօսում է այս տխուր անցքի մասին և ուղաւոր է հետեանքին: Եւ ճշմարտ, եթէ առաջնորդը անգոր սկսի գտնվի մի որ և ինչ տեղ-Գրիգոր Մանգալուցին, այն էլ իր ստորագրութեամբ իրան հնազանդացնել, այլ ես ինչ յարգ ու պատիւ կարող է վայելել ժողովուրդից և կամ նորա ստորագրութեամբ ինչպիսի աչքով կը նայեն իրանց յաղթված իշխանաւորին: Սրա նման մի ուրիշ դեպք: Առաջնորդը ստանալով անթիւ գանդաւորներ Ախալքալաքի գործակալ տեղ-Խորենի արած զեղծումների մասին, հայր Մանգալուցին անցնել քննիչ նշանակեց: Տէր հայրը գնալով Ախալքալաք և չըլքելով բոլոր զիտեցը սկսեց քննիչ նորա գործերը և բացատրութիւն պահանջեց գործակալից: Բայց գործակալը ուղիղ բացատրութիւն չը կամեցաւ տալ ասելով թէ ինքը հաշիւ է տալու սինոդին և ոչ առաջնորդին:

Այս և օրանց նման տխուր իրողութեանց հետեանքը կը լինի այն, որ այսօր հայր Մանգալուցն

*) Հարկաւոր եմ համարում այստեղ յիշել սինոդի երկու թէ երկը ամբողջ առաջ հոգ. աստանդերին ուղարկած այն հրամանը, որով պատուարում էր եկեղեցական պաշտօնականներին իրանց բողոքներով այլ եւ չը ձեռնարկել հետաւոր իշխանութիւններին:

—Հա, պատմութեամբ է մեծը, —եթէ նա այնպէս չը տրաքէր: —Սինոդի, ես պատմում եմ նրան արջի մասին: —Սինոդ կամայ-կամայ գաւառ է իմ հանդէպ, ինչ ես կարծում եմ, ինչ ես անում եմ: —Գուր, չուտով փախչում ես, —պատահականութեամբ է նա ինձ: Բայց աղջիկը ձիծաղում է: Երբեմն նա վեր էր առնում դալի մորթի, փաթկում էր նրա մէջ և սկսում էր վախեցնել եղբայրներին, —Երբեմն էլ թաղնվում էին մեր չըլքողները տակ: —Միթէ գուր չէք ծանախում ձեր քրոջը: —Մարկի, նա մտիկ է տալիս, ինչպէս իսկական գալի, աչքերը փայլատակում են, և նա գալիս նման մանուկ է: —Երբ ես տանք չէի լինում, աղ ժամանակ աղջիկը անհանգիստ կերպով թափառում էր տեսնակի: Մէջ: —Եթէ յանկարծ հայրիկին կը տապալեն, գիտե՞ք էր նա որդու: —Ինչպէս կը տապալեն:

—Սէ, ես գիտեմ վաշտիսն սե ձիւնները, նրանք վաշտաւոր են, կամ յանկարծ արջը... —Հայրիկը հրացանը կարճակէ ուղիղ դէպի սպիտակ բիծը, որը նրա կուրծքի վրա է լինում, —պատահականութեամբ է որդին, կարծես թէ, հասկանում է, թէ բանը ինչու է: —Իսկ եթէ չի դիպչի: —Շատ հաւանական է, որ կը դիպչի: —Աղջիկը մեծանում է, և այդ ժամանակ, երբ ես տանից դուրս էի գալիս, նա ընկնում էր շատակի վրա, թափում էր և լաց էր լինում: Եւ այսպէս, ես սկսում եմ նրան վեր առնել ինձ հետ: Իմ փոքրիկ հրացանը զեռ փչացած չէր, որը մի ժամանակ բա-

նին կը յաղթէ առաջնորդին, վաղը հայր խորենը, յետոյ մի ուրիշը և վերջապէս մենք կունենանք ոչ թէ առաջնորդ բառի բուն նշանակութեամբ, այլ կունենանք մի երկուսուս զուրկ իրաւունքներ: Իսկ երբ առաջնորդը պէտք է նմանվի մի միջոցով, երբ նա չը սկսի կարողանալ օրինաւոր կերպով գործել, այն ժամանակ աւելի լաւ է բոլորովին չունենանք առաջնորդ:

Այժմ այն հարցն է առաջ գալիս թէ Արարատի և Երևանի միջև այժմեան իսկ գործ զին է իր իրաւունքները, այսինքն ուշադրութիւն չը դարձնէ սինոդի հրամաններին, այն ժամանակ նրա թշնամիները իսկոյն ուրիշ կերպ պէտք է մեկնեն նրա վարմունքը և Աստուած գիտէ թէ ինչ կեղտոտ մաքր պէտք է տարածեն միմեան ժողովրդի մէջ... Իսկ եթէ իր գոյութիւնը պահպանելու համար խոնարհաբար լսէ սինոդին, սոյն ժամանակ ժողովրդի միւս մասը նրան կը ներկէ թույլ, վախկոտ, անգործունէաց և այլն սորանց նման վատ անակաւորներով, բայց եթէ զիտէ մի այլ միջոցին, ուղում եմ ասել, եթէ առաջնորդը չը կամենալով խօսակցութեան առիթ դառնալ հրաժարի իր պաշտօնից, այն ժամանակ մենք միշտ դատաւարաւորված կը մնանք մնալու առանց օրինաւոր առաջնորդի: Այս հարցը մի շատ ծանր հարց է և, իմ կարծիքով, որպէս զի մասին պէտք է խօսէ մեր մտնողը, որպէս զի ապագայ կաթողիկոսի համար խնդիրը լաւ պարզված լինի: Զոյս տեսնեք «Մշակը» ուշադրութիւն կը դարձնէ այս կարևոր խնդրի վրա:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքի լրագիրները հաղորդում են, որ կառավարչական չըլքաներում ենթադրութիւն կայ քահանայների վարձատրութեան խիստ որոշ տակ: Սա նշանակել պատկի խորհուրդը կատարելու համար: Որպէս յայտնի է, ներկայ ժամանակում, թէ քաղաքներում և թէ գիւղերում պատկիկ ցանկացողները ստիպված են ամեն անգամ պայմանաւորվել քահանայի հետ պատկի խորհուրդը կատարելու համար վճարի վերաբերութեամբ, որի ժամանակ յոճախ քահանայները նշանակում են իրանց համար շատ մեծ վարձատրութիւն, որ ծանր է մանուկացող գիւղական աղքատներին: Մասնաւոր: Այդ տակաւն միանգամայն ընդ միշտ կը վերջացնէ քահանայի և պատկիկի մէջ եղած ահաւոր:

«Königsberg. Handel. Ztg.» լրագրի խօսքերով Մոսկովայի առևտրականները իրր թէ գանգատվում են այն բանի վրա, որ իրանց շաքիւնի միասնութեամբ է Լոզդիկի մրցումն, որը վաճառանոցներում տարուց տարի աւելի և աւելի տա-

նեցնում էր կինս, եւ գնում եմ անշկայ համար փոքրիկ որսորդական մախաղ, և մենք միայն գնում էինք որսորդութեան: Նա քաջ էր, համարձակ էր, ինչպէս ամեն մի հաւանած տղամարդ, ոչ, այն չէի ատում: Ինչպէս բացատրեմ ձեռք Օրինակ, մենք լսում ենք ճաշիկին թաւ անտառի մէջ: —Ինչ պէտք է անենք, եթէ մեզ վտանգ պատահի: —Նա ձիծաղելով ասում է, միթէ ես քեզ հետ չեմ: —Նա վախեցնում էր միայն իմ մասին: Տանը երկուրդ տեսնել մէջ էր ընկնում նա, բայց զայլից վախեցնում էր ոչ աւելի քան թղամայ: Բայց, հաւատալիք չէ: Եւ այսպէս, մենք հասկանում էինք միմեանց: Ինչ ամենին պէտք չէր լինում հասկանալ նրան: Նա իմ միտքը կարգում էր իմ աչքերի մէջ, հասկանում էր իմ երկուսի ամենափոքր արտայայտութիւնը, նրա ամեն մի անկատարի շարժումը: Պատահում էր, երբ մենք որսում էինք երկ, Երբեմն սկսում էր մաքրել նրան, իսկ մենք կարգով նստում էինք, —և ընդարձակ աշխարհը դառնում է մի գիրք գանազան պատկերներով, և այդ պատկերները մեծ բաւականութեամբ եւ ցոյց էի տալիս երեւալին, չը նայելով, որ դա իմ երկնան չէր: Բայց նա նրա երկնան էր, և ես ջիւր սիրով սիրում էի նրան: Եւ կինն շատ սիրում էր աղջկան, և որքան աւելի ես կարգում էր նրա հետ, կինն աւելի սուստիկ էր սիրում: Երբ ես տանում էի նրան ինձ հետ, կինն չըլքած ծնկների վրա, մեղով չըլքելով ինդրում էր նրան, մնացի իմ մօտ: —Բայց աղ-

րածում է իր աղքեցութիւնը, որից ուռաց արդիւնաբերութիւնը սաստիկ վնասվում է:

ԱՅՈՒՔԱՆԱԳԻՑ մեզ գրում են հետեանքը: «Մեկտալ օր մի վանեցի հայ էր եկել մեր քաղաքը մուրալու նպատակով: Նրա կուրծքը ամբողջապէս ծածկված էր դաշոյնի բաղնաթիւ հաւրածանների սպիւններով և վէքերով, որոնք բերդերի բարբարոսութեան արդիւնքն են:»

Նոյն տեղից մեզ գրում են: «Մեր կողմերի մի գիւղացի մի ուռմ է գտնում հանապազմի վրա, տանում է տուն և այնտեղ կամենում է կտարել ուռմը, որպէս զի վառօղը հանի: Բայց ուռմը ձայլվում է և ողորմելու ձայն ձեռքի դաստակ տանում է, փորը և աղբը չարաչար վիրաւորում: Հիւանդի գրութիւնը վտանգաւոր է:»

Հետեան չարաթից սկսած «Մշակը» կրկին կը հրատարակի իր սովորական ձևով, այսինքն ամեն օր:

Մեզ գրում են հետեանքը: «Այս տարի անասունների ցաւը Նոր-Բայալէտին շատ վնասներ տուց: Մինչև այժմ մօտ 600 հաւա տաւար ստակած կը լինի, որի արժողութիւնը մօտ 20,000 լուր է: Գոնէ այժմ թող նոր-բայալէտիցները հանդգնեն, որ անասունների բժշկչ ունենալ ինչքան օգտակար է: Եթէ ոչ, նրանց կարծիքով, Աստուծո տուած պատիժը մարդ չէ կարող բժշկել:»

Շնորհակալութեամբ ստացանք «Թուրքանական խորհրդների ժողովածու» գրքովը (մասն առաջին, ամբողջ թուրք) որ կաղմեցին Յ. Գ. Բ. և Մ. Պ.: Գիրքը աղված է Թիֆլիսում ցոյցանիս Մարտիրոսեանի տպարանում 1883 թվին: Գրքին 35 կողմէ, ծախվում է բացառապէս կենտրոնական գրախաւաւանոցում: Առհասարակ ժողովածուն լաւ կաղմած է երևում, խորհրդները բազմաթիւ են, պարզ և հասկանալի են: Կաղմողները, ինչպէս յայտնում են առաջարկում, նպատակ են ունեցել խորհրդների նիւթն առնել, հաւրաւոր եղածին չափ, չըլքապատող կեանքից և հայրենի աշխարհից:

«Новости» լրագրի հաղորդում է, որ անտառներ ոչնչացնելու հարցը Ռուսաստանում վերջին ժամանակներում մեծ նշանակութիւն է ստանում: Մի անտառապահ հաշիւ է, որ չը նայելով այն վնասին, որ կրում է անտառը անասուններից, միջատներից, կաղմակից և անտառի համար որիչ վնասակար երեւոյթներից, որպէս են երաւ տուելիս, սաստիկ ցրտերը և այլն, կրակը իւրաքանչիւր տարի ոչնչացնում է 5,000,000-ից մինչև 6,000,000 լուրով անտառներ: Մասնաւոր հրդեհների գոհ են գտնում Ռուսաստանի հիւսիսային անտառային նահանգները, ուր իւրաքանչիւր բացառական կերպով թափ էր տալիս գրութիւն: Եւ ձիծաղում էր, և մինչև անգամ տանից հետո գտնված ժամանակ, միջին անտառում, մի անտառային ուրախութիւն էի գտնում, որ նա ինձ հետ է, իսկ նրա մայրը տխրութիւնից վնասութեան մէջ է ընկած: Եթէ կինն տալիս էր նրան մի աշխատութիւն, նա փոքր ինչ կը նայէր, ինչու գործը մի կողմ կը ձգէր, և կը վազէր մաքրելու իմ հրացանը: Կամ երբ կինն մի որ և ինչ բան էր հրամայում նրան, —նա նայում էր իմ վրա և տեղից չէր շարժվում: Մի անգամ կինն բարկացաւ և դոչեց, նա քո հայրը չէ: —Որբին գու էլ իմ մայրը չեմ: Անօրին միշտ լուռ է, մի այն երբեմն լաց է լինում: Ինչ յիմարութիւն է: Արտասուք թափել: Ինչ հարկաւոր է: Այս աշխարհում այնպէս էլ ուրախալ է...

Նա կուր տուց տոկալեան գինու վերջին բաժնի:

—Այո, այս աշխարհում այնպէս էլ ուրախալ է... Ահա տուած է, այն իմ է ասում (նա ձեռքով շփեց ճակատը) հա, մտաբերեցի, երկու կաթողիկոս, մեծ կարամիկներ: Չէք յիշում, ինչպէս է ասում նա:

Նա բռնեց իր մազերից, կարծես թէ, կամենում էր թափանցել իր զլխի մէջ:

—Յիշեցի յիշեցի: Գաւառականների ուրիշով հրապարակեցաւ, Գանցաւոր եմ ես քո առջև, Բայց երկար սիրել չը կարողացայ—

քանի որ տարի կրակի դո՛ւն են դնում մի քանի հարկեր հազար դեռնապիսի անտառներ:

Մայրաքաղաքի քաղաքացիները հաղորդում են, որ ուսու նշանաւոր բժշկաների մէջիւ մշակել է մի զեկուցում, որի մէջ բացատրելով այն մեծ նշանակութիւնը, որ պէտք է տրվի բժշկաների մասնակցութեանը ուսումնարաններին կրթական մասին մէջ, զեկուցման հեղինակը անհրաժեշտ է համարում բժշկաների մասնակցութիւնը աշակերտների պարագմունքների պրոպագանդային ծախսերի հետեւ, որովհետեւ ուղեղային հիւանդութիւնները, որոնք ծագում են զեկուցելու յաճախ կրկնվելով հետեւներ են ուժիւ վեր դասարանական պարագմունքներին, որոնց բաժանելու ժամանակ ուշադրութեան չեն առնված ոչ մարդկային բնութեան պահանջները, ոչ էլ այն պայմանները, որոնցով հասարակ է մարդկային կազմուածքի բնական դարգացումն: Զեկուցման խօսքերով միայն այդ հանգամանքին պէտք է վերադառնալ կարծաւորութեան, խոյլի, ստամոքսի անմարսողութեան, բաւակայանի և այլ հիւանդութիւնների դարգանաւ, որոնք շուտ շուտ երևում են աշակերտների մէջ: Այդ զեկուցումը, որպէս հաղորդում են լրագրիւրները, կը ներկայացվի ժողովրդական լաւատարութեան պ. միջնորդի քննութեանը:

ՆՈՐ-ԱՍՏԱՆԻՍԻՑ մեզ հաղորդում են այնտեղի ժողովրդի անտարբերութեան մասին զեկուցելով: Նամակագիրը մեղադրում է քահանաներին և յայտնում որ նոր առաջնորդը, Բարթոլոմէոս վարդապետ Վերդեան, նոր ետանդ կը մտնի: Նամակագիրը դարձնում է նմանապէս պրոտաստի ուշադրութիւնը քաղաքի անմարսող պահելու վրա:

Նոյն տեղից գրում են մեզ մի թատրոնական ներկայացման մասին, որ կայացել է բարեգործական նպատակով: Խաղացին «Պէպո» և «Մօրա»: Խաղացողները ծառայողներ, վաճառականներ և երեւ. օրիորդներ էին: Վերջիններից մէկը օր. փ. Տէր-Աստուածատրեանց մանաւանդ փայլեց իր յաջող խաղով: Եկամուտը միայն 40 բուրլոն հասաւ:

Նոյն քաղաքի մեր թղթակիցը գրում է, որ այդտեղ կամաց-կամաց սովորութիւն է մտնում, փոխանակ չապլ ծախսեր անել նմանեաներին համար, մի գումար նուրբել ուսումնարաններին: Այսպէս պ. Յակոբեան Վաշիկանց 50 բուրլոն նուրբել, իսկ պ. Կարապետ Արիկեանցը 300 բուրլոն:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Փարիզից հեռագրում են «National Zeitung» լրագրին, որ «Times» լրագրի մերկայցումները սպանիական ապստամբութեան մասին

Նրան էլ թողի, զեւ ուրիշն անցայ: Եւ հասկացայ, որ իդուր է երկար սիրահարված լինել, եւ վճռել վտանգաւոր է Միշտ միայն մէկին սիրել:

Կը լինես հաւատարիմ—բեղ կը խաբեն, Կը ծաղրեն, կը դառնանեն, Կը դառնանեն—բարկանալ կըսկսեն, Քեզ կը յայդիանան, կը նախատեն:

Ուրեմն լաւ է չը սիրահարվել, Այլ փոքր չափով բուրլին սիրել, Բուրլին խաբել միայն աշխատել, Ոչ զբիշ խաբված երբեք չը լինել:

—Հիմա եւ կարող էի պատմել ձեզ իմ արեւմտեան խաբարները: Բարդ կնիքները պատկանում են ինձ, բոլոր առանց բացառութեան, զեկուցումներին, ինքնակները, ստոր դասակարգի կնիքները և բարձր դասի տիկիները: Բարդը: Երկնայինները, սեւահիւնները, բաց-չիկաղայնները և թխամագնիքը: Արդիւսի արկածներ, ստում եւ ձեզ, բոլորը անկողնի բոմաններ են... Ինչ բանի հետ կապել է համեմատել նրանց: Ահա այժմ եւ կապելու ունեմ մի մանկահասակ կնոջ հետ: Ուրպէս սիրահարված է նա իմ վրա:—Իսկ մի տիկին է, նշանաւոր տիկին է... Կտուի թէ զեկուցում եւ... Ունեմ այժմ մի ուրիշ տի-

այստեղ սուտ են համարում: Բայց այնու ամենայնիւ, առաջնորդը չըջանների մէջ համոզմունք է տարածված, որ ապստամբութիւնը պահպանվում էր Ֆրանսիական փողերով, մասամբ բուրձային նպատակներով և մասամբ Ալքիմիս թագաւորի զեկուցութեան համար: Նորեւում սովորեցաւ մի կիսապաշտօնական հաղորդութիւն, որ ապացուցանում է, թէ Վերմանիայի, Աւստրո-Ունգարիայի և Իտալիայի զաշնակցութիւնը, ոչ թէ խօսքով է կամ մտքով բերանային փոխանակութեամբ այդ պետութիւնների և նրանց պետական մարդկերանց մէջ, այլ գրաւոր և ստորագրութիւններով վաւերացրած: Պէշտի մէջ հրատարակվող կիսապաշտօնական «Nene Zeitung» լրագրի հաղորդում է, որ աւստրո-գերմանական զաշնակցութեան ժամանակակիցը անցեալ աշնանը երկարացրած է վեց տարով:

—«Temps» լրագրի հետեւալ դատողութիւնն է տալիս Բալկանեան թերակղզու թագաւորների ճանապարհորդութիւնների մասին: Այդ բոլոր թագաւորները այժմ ճանապարհորդում են իրանց զորացներին կամ խնամակներին այցելելու համար: Բաղադական իշխանը նոր վերադարձաւ Ս. Պետերբուրգից, մինչդեռ սերբիական թագաւորը ուղևորվեցաւ Աւստրիա և Վերմանիա, Բուլղարիայի թագաւորը գնում է Բերլին, իսկ «Իդէպլ» նաւը շերտօրեական իշխանին առնում է Պոլսի: Վերմանիական և աւստրիական լրագրիւրները թագաւորների այդ այցելութիւններին քաղաքական նշանակութիւն են տալիս: Վերջին կայսրի հրաւերը Միլան թագաւորին ներկայ գտնվող գերմանական զօրաւորներին, սերբերը համարում են առաջին քայլ գերմանական զաշնակցութեանը կցվելու համար: Վերջին կայսրը հրաւիրեց բուլղարական թագաւորին իշխան Վիլհելմի որդու կնքաւայրը լինել: Անկարելի է, որ վերջինին Բերլինի մէջ խորհուրդ չը տան աւելի հաշտ ապրել Աւստրիայի հետ, որ այժմ մօտ է Վերմանիայի սրտին: «Polit. Corresp.» հաղորդում է, որ բուլղարական թագաւորը և արաբները գործերի միջնորդը ճանապարհին կայցելեն Վիլհելմին: Ուրեմն Կոնստանդնուպոլիսի հայրը շուտով խաղաղութեամբ կը վճռի: Քանի որ այդ ճանապարհորդութիւնները կարծես թէ նպատակ ունեն ամրացնել գերմանական զաշնակցութիւնը, շերտօրեական իշխանի ուղևորութիւնը Կ. Պոլսի հակառակ նպատակն ունի: Իշխան Նիկոլայ գործում է միշտ Ռուսաստանի հետ համաձայնութեամբ, ուրեմն այդ ճանապարհորդութիւնն էլ, որի նպատակն է ընդլայնանալ Աւստրիայի աւազանաւորն զեկուցութեան Արեւելքը, ստացել է Ռուսաստանի հաւանութիւնը:

ԻՍԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Իրիւսեւում 13-ին (օգոստոսի 1-ին) բացվեցան երրորդ միջազգային կոնգրէսի նիստերը խոսւ է

Խոսւ է եւ—մի յանցաւորի կնոջ: Նրա ամուսին այրը մեռաւ կախաղանի վրա, նա ինքը... բայց ինձ ինչ փոյթ: Նա մինչև անգամ անդրադէտ է Մենը ամենին չենք խօսում միմեանց հետ, բայց զայլերի նման սիրում ենք միմեանց: Միշտ մի-անգամից պէտք է ունենալ տանն կնիքներ, կամ գոնէ, երեքը. մէկը իսկ ամուսնութեան համար, մէկը խեղճի համար, իսկ երրորդը սրտի համար... Ոչ, ես սուտ խօսեցի: Միտք այստեղ գործ չունի, սիրտը բոլորովին դուրս է այդ հաշիւից, բոլորովին, հաւատացնում եմ ձեզ: Նա ծիծաղեց, որպէս երեխայ, և ես հիացած էի նրա հրաշալի սովորակ ստամոքսով: —Եւ ինչ պէտք է այստեղ սիրտը: Տղամարդին պէտք է սիրտը երեխաների համար, բարեկամների և հարկների համար, իսկ կնոջ համար ինչ բանի է պէտք սիրտը:—Հա, հա, հա... Այն օրից ոչ մի կին չէ խաբել ինձ, քանի որ ես սկսել եմ խաբել նրանց բոլորին: Չուարձալի կատակերդու թիւն: Հարկաւոր է միայն ցոյց տալ նրանց, որ ինչ տղամարդ է: Հա, հա, հա... Եւ այնպէս, նրանք սիրում են ինձ այն ժամանակից, երբ ես միայն խաղաղի եմ չինել նրանց: Նրանք բոլորը լայ էին լինում իմ հնորհիւ, բոլորը, ստանց բացառութեան:

—Բայց ինչ յարակրութիւնների մէջ էք դրանք իմ ձեռք կնոջ հետ:

—Մենք բարդաբանութիւններ ենք միմեանց հետ,—

արտաստեանց հետ:—Աստուծո՛ւ է, երբ ես մտա-

համարելի վիճակը բարւոք եւսու մասին: Կոնգրէսին նախադասում է բեկական պատգամաւորների ժողովը անդամ զե-Վերմանիական թագաւորի կատարվեցաւ զիտաւթիւնների ակադէմիայի մեծ դահլիճում 23/2 ժամին կէսօրից յետոյ: Սպասում էին, որ մօտ երկու ժամին կը բացվէր թագաւորը, բայց նա լէկէնց հեռացրեց իր առաջին միջնորդ Ժիւլ Վեյսին, թէ իրաւ ուշ իմացաւ կոնգրէսի բացման լուրը և իր համար լրագրաւորութիւն կը համարէր զալ հետեւալ նիստին, այսինքն 14-ին (2 օգոստոսի) կէսօրից յետոյ 2 ժամին: Բայց միջազգային մասնագետի անդամներից, կոնգրէսի բացման ժամանակ ներկայ էին խոսւ և համբերի վիճակը բարւոքելու հարցի հետադարձութեամբ մասնագետապէս դադարվող շատ անձինք, զանազան գիտական ընկերութիւնների և բարեգործական հիմնարկութիւնների պատգամաւորներ, մամուլի ներկայացուցիչներ և այլն: Նրանց թուում կային ուսուստանցի մի քանի լեհացիներ և Հիւսիսային-Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգների մի քաղաքացի: Զոն Վալլոգէ ամուսնով: Կոնգրէսի բացման ժամանակ նախադաս զե-Վերմանիական մի սրտաւար ճառ, որի մէջ ընդհանրապէս յիշեցնում էր այն բոլորը, ինչ որ վերջին 15 տարիներում կատարված է խոսւ ու համբերի և կոնգրէսի վիճակը բարւոքելու համար: Սրբին հասած եղբակցութիւնների մեծ նշանակութիւնը խոստովանելով, զե-Վերմանիական պառլամենտն անդամներին վրա, թէ ենթադրված նպատակը դեռ բուրլովին իրագործված չէ. երկարատեւ վրա այժմ մօտաւորապէս հաշւում են 1,000,000 խոսւ ու մոնչեր, որոնցից մօտ 800,000 զրկված են ամեն մասաւր կամ բարդական դարգացումից: Միջազգային կոնգրէսի պարտաւորութիւնն է քննել այդ թշուառներին (ինչ ազգութեան էլ պատկանեն նրանք) վիճակը թէթեւացնող միջոցներ: Վե-Վերմանիական ճառի խօսքին՝ պ. Ուտար, որ բացատրեց խոսւ և համբերի ու կոնգրէսի բեկական հոգաբարձութեան այժման կազմակերպութիւնը, հայր Յիւլի, որ խոսւ և համբերի փոլական ինստիտուտի կառավարել է, և Լա-Բօշէ, որը շնորհակալութիւն յայտնեց Ֆրանսիայի կողմից բեկական կառավարութեանը այն հիւրասիրութեան համար, որ նա ցոյց տուեց Ֆրանսիական ներկայացուցիչներին:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍՍՈՒՑԻՆ ԳՐԹԱԳԱՆՈՒԹԵՒՆՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 օգոստոսի: Նոյն կայսերական Մեծութիւնները Օգոստոսի 16-ին իրենց ժամանակ կանցկացնեն թագուհու ծնողների մօտ: Նոյն Մեծութիւններին ուղեկցում են Կանիս Ֆիլիպ-Արիւստաններ Օբլոնսկի և Սյուս-Ֆիլիպ և պալատական տիկիներ կոմսուհի Կոնստանտինովնա-Կոստուգովնաներ: Նոյն Մեծութիւնների բացակայութեան ժամանակ պալատա-

երում եմ այն ժամանակը և նրա... այդ միջոցին զուտ սկսում է մի տեսակ ցաւել, այն, զելուսի դառնում է այդ ժամանակ... Բայց առհասարակ մենք ուրախ ենք... ուրախ...

Նա այնպէս ստատիկ կերպով զարկեց չիւր պատին, որ հրէան վախեցած բաց արեց աչքերը և միմիկայ մէկը իր աղօթքները: —Եւ այսպէս ես ինձ լաւ եմ դուռ,—տեղացրեց իմ խօսակիցը, կօճկելով իր քաթիքները,—լաւ եւ ուրախ... Այդպէս է մեր կենցաղը: Երբ որ մենք հասնում ենք մինչև այստեղ, այն ժամանակ լաւ է և ուրախալի...

Նա դուրս եկաւ սենեակի մէջ տեղի, ճարպիկ կերպով թեքեց կանթիկը և սկսեց խաղալ կաշկի պար, եղանակելով մի ինչ-որ վայրենի-երկայական, բարոյական միջոցով: Բայց չուտով զրանից յետոյ հանդարտեցաւ, ձեռքերը խաչաձեղ եղեց կործեր վրա և տխուր կերպով շարժեց զլուրը: Յետոյ, կարծես թէ, յուսահատութեամբ բռնեց նա իր դուռը,—ինձ երեսնայ, որ նա շատ ուրախ կը լինէր, եթէ կարէր նրան նույն բուրլով,—բայց յանկարծ կրկին սթափեցաւ նա, և այժմ արդէն նայում էր, որպէս մի արծիւ, երբ նա վիհախառնութեամբ սլանում է դէպի երկինքը: Այդ միջոցին դուրս բացվեցաւ և պանդուխտ մէջ ներս մտաւ մի ծերունի շինական, աւելոր մագնիւրով, վնասած մօրուքով և ննդաւոր աչքերով, որը հազած ունեք կիսամանր գոնով արմիկ:

Նա շինական դատաւոր, Սեմեն Ստարոշին էր:

կան միմիկայ, կայսերական զիտաւոր բանակի հրամանատար և զինեալ ջերկին արձակուրդ կուենան: Լրագրիները հաղորդում են, որ Ս. Պետերբուրգի մէջ բացվում է զինուորական նոր ուսումնարան զինուորական կօնուկտօրական դաստիարակներ անուսնով, որտեղ կընդունվեն առաջին և երկրորդ կարգի կամաւորներ և ինժեներները զիտաւոր վարչութեան զինուորական կօնուկտօրների, որոնք երկու տարվայ դասընթացից յետոյ օձիցելի տատնան կը ստանան:

1,074,076 16 օգոստոսի: Կալայի մօտ, Կրակատօս կղզու վրա սարաւիկի հրաբխային վիժումն կար: Փնդիւնը շատ հեռու էր լավում: Բոցը հեռուից երևում էր:

ՊԵՏԵՐ, 16 օգոստոսի: Զաքորիայի մէջ, Խորվատիայում, զեկուցիների պատմութիւն պատահեց: Նրանք պոլում էին նշանակները ունդարական թագի նկարով: Հանգստութիւնը վերականգնելու համար գործած փորձերը կուէ պատճառեցին, որի ժամանակ մի քանի մարդիկ սպանվեցան և վիրաւորվեցան: Զաքորիայի գոբեր են ուղարկված անկարգութիւններ կրկնվելու առաջն առնելու համար: Երեկ Կիշկենիցա անուանված տեղում, Խորվատիայի սահմանի մօտ, հակահրէական անկարգութիւններ պատահեցան. հրէաների տները կողոպտեցին:

ՎԻԵՆԱ, 16 օգոստոսի: Բուլղարական թագաւորը շնորհեց աւստրիական արաւքին գործերի միմիկային բուլղարական տաղ շքանշանը առաջին կարգի:

ՓԱՐԻՑ, 16 օգոստոսի: Անամից ստացված մանաւոր տեղեկութիւնների համեմատ թագաւորը հնազանդութիւն յայտնեց Ֆրանսիական հաւատարմատարին, որը պահանջեց պատերազմական ծախսերի հատուցումն և մինչև այդ ծախսերի վերջնական հատուցումն ամրոցների գրաւելը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 օգոստոսի: Պետական բանկի 5% տոմսերը առաջին շրջանի արժէ 95 բ. 87 կ., երկրորդ 94 բ. 12 կ., երրորդ 94 բ. 75 կ., չորրորդ 93 բ. 75 կ., հինգերորդ 93 բ. 87 կ., յեղին 5% տոմսեր փոխառութեան տոմսեր արժէ 215 բ. 50 կ., երկրորդ 211 բ. 75 կ., արեւելեան առաջին փոխառութեան տոմսեր արժէ 92 բ. 12 կ., երկրորդ 92 բ. 25 կ., երրորդ 92 բ. 25 կ., ուսի 8 բ. 33 կ.: Ռուսաց 1 բուրլ լօնդօնի վրա արժէ 237/8 պենս, ուսաց 100 բ. Համբուրգի վրա 2031/2 մարկ, ֆարդի վրա 2511/2 ֆրանկ: Բօրայի արամալութիւնը լաւաւ նում է:

Խմբագիր—հրատարակող ԳԻՐԳՈՐ ԱՐԵՐԱՆԻ

Տեսնելով մեզ, նրա ներս բնկած դէպի վրա երեսց ցաւակցական ժպտ:

—Պարոններ: Շատ ժամանակ է, որ դուք այստեղ էք,—բարեւորութեամբ հարցրեց նա,—երեւի, երկար ժամանակ: Բայց ես մեղաւոր չեմ:

—Ուրեմն, մենք կարող ենք գնալ:

—Ի հարկէ, պատասխանեց դատաւոր Սեմենը: —Բայց փոքր ինչ ուշ է,—նկատեց անմասնութը,—եւ խօսում եմ իմ մասին, իսկ ձեզ համար, կարելի է, մի և նոյն է: Աստուած ձեզ հետ, դուք ողջ լինեք:

Նա ուրախ կերպով նայեց ճիւղահւ վրա: Նրա արեւը զարկեց երեսին:

Նա արդէն մոտեցել էր դռանը, բայց կրկին յետ դարձաւ, և մի անգամ եւ սկսեց իմ ձեռքը:

—Այլ ես երբ կը տեսնվեմ,—գոչեց նա:—Ինչպէս առում եմ. տարը սարին չի մօտենայ, բայց մարդիկ—դա ուրիշ բան է:

Եւ կանգնած էի պատշգոյսի վրա, երբ նա կառքով գնում էր: Նա կրկին անգամ զուտ արեւը և անյայնացաւ իմ տեսնութիւնից: Եւ դարձաւ դէպի հրէան:

—Սէ, դա ուրախ մարդ է,—մնաց Մօշեան,—վտանգաւոր մարդ է: Նրան կուսում են Կալոմայի Կօն-ձուստ:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԻ ԸՆՏԱՆԻՔ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ ԵՎ ԳԻՇԵՐՈՒԿՆԵՐ
պահելու համար կանանց ուսումնարաններ
ԱՇԽԱՏՈՒՆԵՐԻՆ: Հասցէն իմանալ Մանկա-
կան գրադարանի մէջ, Սերգիսեփակյան փո-
ղոց:

3—4 (1)

„ԱՐԱՋԱՆՍՏՐԻՆ ԿՏԱՐԻ“ ծախում է
Թիֆլիսում պ. Զաքարիա Գրիգորեանցի և
Կենտրոնական գրադարանային տնօրէն-
գլուխ Արթ. Տ. Խորէն Աւագ քահանայ Մի-
գրեանցի, Նոր-Նախիջևանում արթ. Տ.
Աւագ քահ. Աւարեանցի, Շամախում Պ.
Քրիստափոր Պողոսեանցի, Շուշում Պ.
Աբխաթով Միրզայեանցի մօտ: Յանկարգող
կարող են գնել: Գինն է 40 կոպ:

3—3

Նոր Նախիջևանի Սուրբ Խաչ Վանուց
Ժառանգաւորաց զպրոցի համար պէտք է
մի ուսուցիչ Ռուսաց լեզուի, թուրքաւո-
թեան և Աշխարհագրութեան տարեկան
300 ռուբլի ուժիւ և ամենայն ինչ պա-
րաստ:

Հասցէ: Нахичеванъ на Дону. По-
чтенный совѣтъ Человѣколюбиваго
Общества.

3—3

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՅ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ԲԱՅՈՒՆԵԼՈՒ ԵՎ
ԼԵՒՈՆ ԹԻԻՍԻԿԵԱՆՑԻ ՊՐՕ-
ԳԻՄՆԱԶԻԱՆ

Ընդունելութիւնը սկսվում է Օգոստոսի
15-ին. երկուսը ընդունվում են՝ գիրքը-
թիւ և երթևեկ. մանրամասն պայմանները
կարելի է իմանալ իւրաքանչիւր օր պրո-
գրիմստիցիւսի, Թաթևաձօնի փողոցի վրա
ՆԱՀԱՊԵՏ ՄԵԼԻՔՅԱՆԻ տանը:

3—10

„ԱՂԲԻԻՐ“

Կէս տարվայ բաժանորդագրութիւնը չարտ-
նակվում է:
Կէս տարվայ բաժանորդները կը ստանան
նաև № 4—6, որովհետև Հարֆիլդի կեն-
տրոնային տնօրէնը, որ շարունակվելու է հետեւ
համարներում էլ, սկսուել է տպագրուել
№ 4-ից:
Կէս տարվայ բաժանորդացիներ 2 ռուբլի է:
Պօչտում «Աղբիւր» կարելի է ստորագրուել
«Բուրաստան Մանկանց» հանդիսի խմբա-
գրատանը:

ԳԼՕԲՈՒՍԻ ԳՐԻՉՆԵՐ

Որոշող կարելի է գրել ամենակողմի
թղթի վրա:

Միակ գործակա
ԼԻԱԿԱՆ Խ
տեղը կան ամեն
րի համար մեծ
ԳՐԻՉՆԵՐ
էժան քան թէ
նոյնպէս ԹԱՆԱԳ,
ներ, ԳԴՈՒՆ, ՄԱ
րիշներ, պենայ,
ներ, ծխախոտի
ներ, ածելիք, ս
ներ, ԲԱԶԱՍԹՈՒ-
րարիւ կախելու
ՏԻՆԵՐ, վագոսով
ԲԱՆՆԵՐ, բրիտանական մետաղից իրեր, ԼԱՊ-
ՏԵՐՆԵՐ, գլխարկներ, ԲԱԺԱԿՆԵՐ, ծրամաններ,
երես լուսնալու ամաններ, Ֆիլոքա, կրան-
չիցներ, պղծու մկրտաններ, շորի, շէտակա-
զիւրի, երկաթէ թելերից, ձիու համար: Մա-
կենաօջաներ: Բժշկական թուղթ փաթեթիւն-
տի համար և այլն և այլն:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ:

33—100

ՓԹԵԱՐԲ ԵՎ ՀԱՇԻԱՊԱՀՈՒ-
ՄԱՐԵՐ ԿԱՐԱՊԵՐՈՒՄ ՏԵՂ ԿՐԿ-

նակի խաղական և հասարակ մեթոդայով
ՀԱՅՈՑ ԿԱՐ ՌՈՒՍԱՑ լեզուներով
ԵՐԵՎԱՆՑԵԱՆ 7 ժամից յետոյ ԶԱ-
ՓԱԽՈՐ ԲՈՃԻԼՈՎ: Հասցէն Զուբալովի
քարվանսարայ, Գասպարեանցի մարազիւում
Նոյնպէս սովորեցնում են աշակերտներին
ամեն ժամանակ:

Սմբատ Գետատարեանց

ԼԵՒՈՆ ԽԱՆ-ԱՂԵԱՆՑԻ

Ի ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ:

Բերել են տալիս և սարքում են ամե-
նայն տեսակի զինքադաստիսական մեքենաներ,
ճաղաքներ, ձիւհասաններ, խիզարներ, շո-
գեշարք մեքենաներ և այլն: Յանկարգողնե-
րին սովորեցնում են նոցա բանեցնելու
կերպը: Պատկերազարդ ցուցակ մեքենանե-
րի, իրանց գներովը ուղարկում են ցանկա-
ցողներին ԶԻ:

Գիմել այս հասցէով. Въ Вагаришанатъ.
Въ контору Эчмиадзинской Паровой
Маслобойни.

Л. Е. Ханъ-Агову.

10—10

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԱՍ-
ՆԱԺՈՂՈՎԸ յայտնում է, որ ա) ներկայ
օգոստոսի 25-ից կը սկսվեն ընդունելական
քննութիւններ քաղաքային արհեստական
ուսումնարանը մտնելու համար, բ) սեպ-
տեմբերի 1-ից ուսումը կը սկսվի ինչպէս
արհեստական, նոյնպէս և քաղաքային տար-
րական ուսումնարանների մէջ և գ) խնդրե-
ները ուսումնարան մտնելու մասին արվում
են քաղաքային վարչութեանը:

3—3

ՊԱՍՏԱՆ (օրց) ՏԱՐՆՕՊՈԼ
Եղբայրների գոր-
ծարանական ՊԱՇԵՍԻ մէջ:
Լօրիս-Մէլիքովսկայ փողոց, ա.
Զուբալովի, հոգեւոր սեմինարիայի
հանդէպ:
Ստացված է մեծ քանակութեամբ
ՊԱՍՏԱՆ (օրց) 12 կօպէկից
մինչև 5 ռուբլի ԲՈՂՈ:
Քանակութեամբ գնողներին ԶԻ-
ՋՈՒՄԻ կը լինի:
11—25

ՄԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՔ ՓՈՐՁՈՒՄՈՒ ՈՒՍՈՒՑԻՉ
պատրաստում է ԱՇԽԱՏՈՒՆԵՐ և ԱՇԽԱՏՈՒ-
ՑՈՒՆԵՐ Ներսիսեան և Գայեանեան զըպ-
րոցների առաջին, երկրորդ, երրորդ դասա-
տանց և զինքադասի առաջին դասատան
համար:

Հասցէն կարելի է իմանալ Գոլեանեանցի
կանտորում:

2—3

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ
խնդրում է հիւրանոցների, կերակուրների
խանութների և լճաններ պահողներին
Թիֆլիսում շնորհ բերել առաւօտեան 10
ժամին քաղաքային դռնային դահլիճը ա-
ռաջիններին ներկայ տարվայ սեպտեմբերի
5-ին, իսկ վերջիններին 7-ին իրանցից պատ-
գամաւորներ ընտրելու համար, որոնք հիւ-
րանոցների կանոնադրութեան 22 և 56 յո-
դուածներին համեմատ պէտք է որոշեն
ակցիզը հետեւեալ չորսամեակի համար:

3—3

Մ. Ն. ՏԵՐ-ՆԻԿՈԼՈՍԵԱՆԻ ՊԱՇԵՍ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՐԲ ԵՎ ՄԱՆՐԱԾԱԽՍ

ԱՐՄԵԱՆՍԻ ԲԱԶԱՐ, ԿԱՏՈՒԶԵՍԿԱՅԱ ՓՈՂՈՑԻ ԱՆԿԻՆ, ՏՈՒՆ № 13

ՎԻՆԵՆԱՅԻ ԿԱՐԱՍԻՔ, զանազան աթոռներ 35 ռուբլեց գլխով, բազիկա-
թոռներ 6 ռ., զիւլաններ 12—25 ռ., կաշեի, մանկական աթոռներ և այլն:
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՎ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՀՃԱԿԱՆՆԵՐ, ճանապարհի մահճակալներ, պա-
հարաններ, ծաղիկ սամոզարներ: Չեմոդաններ 2 ռ. 75 կ.—26 ռ., սակօ-
յաժ ձեռքի և ուսից կախելու, ճանապարհի սոււմկաներ, ձԱՆԱՊԱՐՀԻ ԱՐԿԱՆ 5
Ր. 50 կ.—30 ռ.:

Սամոզարներ, խոհանոցի պղնձե ամաններ, կօֆէյնիկ, թէյամաններ, ութո-
ներ և աղալու գործիք, գերմանական էմալով ամաններ, ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՐ-
ՄԱՐԻՈՆԻ ամաններ 40 ռ., երես լուսնալու պղնձե և ժեստի ամաններ:

ՊԱՏԻ ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ 9 Ր., սոււայէի հայելիներ 2 Ր. 40 կ.—13 Ր., զանազան
մետաղների մոմակալներ 1 Ր.—15 Ր., սեղանի զգալներ 4 Ր. 50 կ. և թանդ,
թէյի զգալներ Ֆրանսիայի, միլիթորի, լեհական և բրիտանական արծաթից աւելի
էժան, քան թէ ուրիշ տեղ, զանազան, արտառաքաղներ 2 Ր.—26 Ր.:

ՎԱՐՇԱՎԱՅԻ ԿՈՇԻԿՆԵՐ կանանց և մարդկերանց, հովանոցներ կանանց և
մարդկերանց, ուսական և անգլիական պողպատե և երկաթէ զանակներ, յայտ-
նի գործարաններից, 10,000 հատ անգլիական և գերմանական կողպէքներ
10 կ. և աւելի:

ԲԵՎՈՎԻՆԵՐ զանազան տեսակի 3 Ր. 50 կ.—35 Ր., պատրոններ ընկալելու
ների համար, հրացան 6 Ր. և աւելի, զանազան վեշալաններ, կշիռքներ: Անգ-
լիական և ամերիկական կշիռք 50 կ.—2 Ր. արշինը:

Մշտապէս ունեւ 10,000 Ֆ. ԹԵՑ Պօպօլ եղբայրների, կաֆէ ՄԻՔԵԼՍՈՆԻ,
թէյի համար խմորեղէն էյնեմի, ԲԵՆԳԱԼԻՍԻ սիգարների, հոտուէտ ջուր (Օղը-
կօյն) ծխող փողիք, պուզրա, զլիցերինի սապօն և ոյլն, աւելի էժան քան թէ
ուրիշ տեղ:

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՐԲ զարաններէյի զանազան ԱՊԱՆԻՔՆԵՐ, ծխախոտի արկղ,
գրամարկի, քապիներ, ամալներ, շապիկներ, լայկի ձեռնոցներ կանանց, զինուո-
րական զանէի ձեռնոցներ, զարուս, թելեր, բրձնիկ և մարմարիձիթ թանաքաման-
ներ, միլերամաններ, գրիչներ, մոտիաներ, զըլակթեր, սուրդուչ, փոստի թուղթ,
ծրարներ և այլն:

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՐԲ խցաններ (պրօբկա) հանքային ջրերի, զարեջրի, գի-
նու և զեղատան ապրանքների համար, նոյնպէս և ուրիշ առարկաներ:

Վերկ յիշված բոլոր առարկաները ունեւ մեծ քանակութեամբ և ստանում են
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ և ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ գործարաններից անմիջապէս:

Առևտրականներին զիջում և առանձին պայմաններ:
Օտարաքաղաքացիք կարող են զիմել. Тифлисъ. М. Н. ТЕРЪ-НИКОГОСОВУ.

38—100

ԹՈՅԼՏՈՒՈՒԹԵԱՐԲ

ԿՈՎԿԱՍՏԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԻ ՎԵՐԱՏԵՍՈՒ

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ ԹԻՓԼԻՉՈՒՄ

Սուրբաղի և Բախչալիսի փողոցների անկիւնում, Աղեքսանդր Գորգանեանցի տանը, № 21

Առևտրական կուրսերի նպատակն է մասնագիտական առևտրական կրթութիւն
տալ այն երկու սեռի անձանց, որոնք որ կամենում են իրանց փաճառական գործու-
նէութեանը նուիրել:

Կուրսերը կուրսնան երկու բաժին՝ մեծագոյն միամեայ դասընթացով և փոքր-
գոյն երկամեայ դասընթացով:

Աւանդելի առարկայք սքա են՝ 1) Առևտրական հետեւութիւն, 2) Առևտրական
թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն, 4) Առևտրական թղթակցութիւն և 5) Ա-
ռևտրական կանոնադրութիւն:

Ցարեկան վարձը մեծագոյն բաժանման համար 125 ռուբլի է. իսկ փոքրագոյնի հա-
մար 75 ռ.:

Կուրսերի մանրամասն կանոնները և ծրագիրը թէ ուսուցիչներ և թէ հայերէն լի-
զուով կարելի է ստանալ ձրիպաշտ հիմնադրի բնակարանում, եղբայր Գոլիանեանցի
առևտրական տան գրասենեակում և «Մշակ» լրագրի խմբագրութեան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք նոյն կանոնները և ծրագիրը ստանալու համար պէտք է զի-
մեն բացառապէս հիմնադրին վերջիցեալ հասցեով:

Ընդունելութիւնը ցանկացողների համար լինում է ամենայն օր 6 ժամից մինչև 8
կէսօրից յետ: Նոյն ժամանակամիջոցում կարելի է հիմնադրից բացատրութիւն ստանալ
կուրսերին վերաբերեալ բոլոր հարցերի մասին:

Հիմնադրը «Առևտրական կուրսերի» Ս. ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆՑ
Աշակերտների ընդունելութիւնը կը շարունակուի միայն մինչև 15-ն սեպտեմբերի:
7—15 (2)

ՍՍԱՄՈՔԱՅԻՆ ՑԱԽԵՐԸ

ՊԵՊՍԻՆԵԱՆ ԳԻՆԻ ԲՈՒԴՈՒ

Այդ գինին շատ դուրեկան համ ունի, 25 տարի շարունակ գործ է ած-
վում հետեւեալ զիւլպաններում: ԱՌՈՐԺԱԿԻ ԲԱՅԱԿԱՑՈՒԹԵԱՆ, ՍՍԱՄՈՔԱՅԻՆ
ՑԱԽԵՐԻ և առհասարակ ԱՆԿԱՆՈՆ ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԵԱՆ ժամանակ:

Պէպսին «Բուդօ» ճանաչված է փարիզի բժշկական Աղաղեմիայից և արժա-
նացաւ առաջին մեդալների ՓԱՐԻՋԻ աշխարհահամաժողովում 1867 թ. ՎԻՆԵՆԱՅԻ
1873 թ. ՖԻԼԱԴԵԼՖԻՆԻ 1876 թ. և ՓԱՐԻՋԻ 1878 թ.:

Paris: Hottot—Boudault, 7, Avenue Victoria.

Գլխաւոր պահապար ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ՝ Բարձրագոյն հաստատված կովկասեան ըն-
կերութեան գերատան ապրանքների փաճառման:

Դէպօ Շահ-Պարոնեանցի, Գրիմեակի և այլ զեղաններում: